Nr 420.

Av herr **Källman m. fl.** *med förslag i fråga om vissa bestämmelser beträffande kommunalnämnd i köping, som utgör egen kommun.*

Allt som författningsenligt hittills reglerat en köpings kommunala verksamhet återfinnes dels i förordningen om kommunalstyrelse på landet och dels i av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter, vilka senare angivas i det kungl. brev, som konstituerar köpingsblivandet.

En köping är i sin verksamhet ostridigt mera jämförlig med stad än med landskommun. Därom vittnar att de för en stad utmärkande stadgarna och fastighetsbildningslagen gälla för köpingar. För större köpingskommuner uppstå svårigheter med nu gällande och likaså i Kungl. Maj:ts proposition nr 99 föreslagna bestämmelser. Detta hänför sig främst till kassaförvaltning och annat kommunalt arbete, vilket för sådana köpingar lämpligast kan utföras av tjänstemän gemensamt för flera nämnder och styrelser.

Ett av Sundbybergs dåvarande köping år 1922 gjort försök att ordna sin förvaltning i det närmaste lika med stad misslyckades. Härutinnan hänvisas till bifogat, den 18 december 1922 antaget reglemente, *bil. I*, och Kungl. Maj:ts utslag på anförda besvär, *bil. II*. Huru detta utslag mottogs framgår av en till kommunalfullmäktige omedelbart ingiven motion, *bil. III*.

Det som bil. I fogade reglementet har av d:r Konrad Hagman återgivits i hans senaste stora edition av kommunallagarna, då han finner det böra ha intresse för större landskommuner.

I anledning av nu omförmälda förhållanden övergick köpingen till stad, vilket eljest icke kommit ifråga.

Departementschefen har uttalat — propositionen sid. 92 — »*att det naturligen i vissa fall icke är möjligt vidtaga formella ändringar utan att samtidigt taga ställning till därmed sammanhängande sakliga frågor*». Detta uttalande synes starkt tala för ett tillgodoseende av det ganska uppenbara behov, som förefinnes för köpingar att kunna få sin förvaltning ordnad närmare i överensstämmelse med stads- än med landskommuner.

Av de nuvarande köpingarna hava närmare hälften mellan 2,000 och 3,000 invånare, och ett 10-tal av dem närmare 2,000 invånare. Då köpingarna i regel undergå en kraftigare utveckling än städer av motsvarande storleksordning, giver jämväl denna omständighet stöd för en reform.

Vad som isynnerhet nu erfordras är rätten för köpingar att centralisera sin kassaförvaltning. Det är till fördel för invånarna att på ett ställe få fullgöra inbetalningar. Att gå omkring till olika nämnders eller styrelsers kassaförvaltare och avleverera skatter eller avgifter — de senare äro ofta av flera olika slag — är till stort besvär för allmänheten. Detsamma gäller om firmor eller personer, som ha fordringar på vederbörande köping.

Det nu omskrivna behovet av ändrade bestämmelser torde kunna fyllas därigenom, att köping för sin kommunalnämnd ägde rätt att få ett reglemente antaget i likhet med vad som gäller för drätselkammare i stad enligt F. K. S. § 55 och som jämväl upptages i förevarande proposition med förslag till lag om kommunalstyrelse i stad kap. 4 § 9 andra stycket.

Någon risk för att en dylik bestämmelse skulle missbrukas, föreligger lika litet för köpingar som för städer, ty vederbörande länsstyrelse lärer icke komma att godkänna andra förslag till reglementen för kommunalnämnder än sådana, vilka stå i överensstämmelse med gällande lagar och författningar.

Under åberopande av det anförda få vi yrka sådan ändring av förslag till lag om kommunalstyrelse på landet kap. 4 och kap. 8,

> att i köping, som utgör egen kommun, för kommunalnämnd må föreskrivas ungefärligen enahanda bestämmelser som finnas upptagna i förslag till lag om kommunalstyrelse i stad kap. 4 §§ 8—11.

Därjämte hemställdes vördsamt, att konstitutionsutskottet, om förestående förslag tillstyrkes, måtte utarbeta erforderlig lagtext.

Stockholm den 4 mars 1930.

G. W. Källman.

C. P. Olsson. *Alfr. Werner.* *C. J. Högström.*

Bil. I.

Reglemente för Sundbybergs Köpings kommunala förvaltning.

§ 1.

Allmän bestämmelse.

De av kommunalfullmäktige valda nämnder och styrelser utföra sina åligganden enligt därom gällande författningar. För de för särskilt verkställighetsbestyr tillsatta styrelserna gälla särskilda instruktioner, liksom för under dessa lydande tjänstemän.

§ 2.

Arbetets utförande och ledning.

Det egentliga kommunala arbetet utföres å köpingens kommunalkontor, där under det ansvar, som stadgas i kapitel 25 § 22 strafflagen, finnes anställda, en kommunalkamrer, en kommunalkassör och en kommunalskrivare. Därjämte anställes erforderliga kontorsbiträden. Närmast under kommunalnämnden eller dess ordförande är kommunalkamrern chef å kommunalkontoret. För ovannämnda tre tjänstemän gälla av kommunalfullmäktige antagna instruktioner.

§ 3.

Tjänstetillsättning.

Kommunalkamrerare, kassör och kommunalskrivare tillsättes av kommunalnämnden på tre månaders ömsesidig uppsägning. Övriga befattningshavare utses av kommunalnämnden efter förslag av kommunalkamreraren.

§ 4.

Arbetstid, semester m. m.

De befattningshavare, som innehava full tjänst å köpingens kommunalkontor, böra vara bosatta inom köpingen, samt få ej utan kommunalnämndens tillstånd innehava några andra enskilda uppdrag eller befattningar, som hindra tjänstens fullgörande.

Arbetstiden utgör å kontoret 7 timmar pr dag å tid som kommunalnämnden bestämmer, utom lördag eller helgdagsaftnar, då tiden inskränkes till 5 timmar.

Jul- och midsommarafton samt 1 maj hålles kontoret stängt.

Då särskilda göromål det kräver äger kommunalnämndens ordförande eller kommunalkamreraren påfordra övertidsarbete.

Tjänstemän äro utan avdrag å lönen berättigade till årlig semester; kommunalkamreraren en månad, kassören 3 veckor och övriga 2 veckor. Semestern förlägges till tid, som bestämmes av kommunalnämnden, efter av kamreraren uppgjort förslag.

Vid styrkt sjukdom uppbär i detta reglemente omnämnda tjänstemän under löpande kalenderår full avlöning under en månad, samt därefter i 2 månader halv avlöning. Under nämnda tid utgår jämväl förmån av fri läkarvård och medicin.

§ 5.

Kassakontroll.

Utöver vad som innefattas i de ansvariga tjänstemännens instruktioner rörande kontroll av kassaförvaltningen, gäller följande:

Det åligger den ledande revisorn att en gång i månaden verkställa inventering av kassan. Denna inventering bör ske gemensamt med ombud från kommunalnämnden. Kommunalnämnden äger dessutom besluta om extra inventering, som bör oförberett verkställas och omfatta hela kassaväsendet.

§ 6.

Instruktion för kommunalkamreraren.

Kommunalkamreraren åligger:

a) att å kommunalkontoret på tid, som kommunalnämnden bestämmer, tillhandagå allmänheten med svar å förfrågningar i kommunala angelägenheter.

b) att föra diarier över alla inkommande handlingar till kommunalstämma, kommunalfullmäktige, kommunalnämnd, hälsovårdsnämnd och fattigvårdsstyrelse, samt i diarierna anteckna de åtgärder, som i varje ärende vidtages;

c) att efter kommunikation med vederbörande så fort ske kan i varje ärende, som berör de beslutande myndigheterna eller kommunalnämnden, förebringa erforderlig utredning, varefter desamma överlämnas till vederbörande ordförande;

d) att uppsätta föredragningslistor och föra protokoll, (dock att vederbörande ordförande och justeringsmän äga bestämma innehållet i desamma), vid kommunalstämmans, kommunalfullmäktiges, kommunalnämndens, hälsovårdsnämndens och fattigvårdsstyrelsens sammanträden, tillse att protokollen bliva justerade, bestyrka erforderliga utdrag därur och ombesörja av nämnda sammanträden härflytande expeditioner;

e) att i samråd med vederbörande ordförande uppsätta, kontrasignera och expediera samtliga utgående skrivelser från i d) omförmälda, beslutande eller förvaltande myndigheter;

f) att uppsätta kungörelser rörande allmänna val och i köpingens angelägenheter samt ombesörja att dessa varda i vederbörlig tid upplästa i kyrkan eller eljest kungjorda;

g) att ombesörja utsändande i vederbörlig tid av i lagen om val till riksdagen § 40 omförmälda underrättelser;

h) att efter det Sv. författningssamling och länskungörelser till honom överlämnats, iakttaga vilka nya bestämmelser eller föreskrifter som gälla för köpingen;

i) att föra fattigvårdsstyrelsens liggare över understödstagare;

j) att utfärda ansvarsförbindelser till sjukhus av olika slag och att därvid hålla förhör enligt § 52 lag om fattigvården;

k) att i rätt tid anhängiggöra krav mot främmande kommuner, och därutinnan samt för övrigt utreda hemortsrättsfrågor och utföra fattigvårdsstyrelsens processer i fattigvårdsmål;

l) att ansvara för att köpingens intressen mot landstinget, främmande kommuner och enskilda bevakas rörande kostnaden för vård av fattiga sjuka eller understödstagare för övrigt;

m) att hava tillsyn över de köpingens böcker och handlingar, som å kommunalkontoret förvaras;

n) att gemensamt med kassören upprätta föreskriven statistik och ansvara för att sådan i vederbörlig tid avlämnas;

o) att jämte kassören underteckna check för uttagning i bank av köpingens medel och dessförinnan sakligt övertyga sig om vilka belopp, som erfordras för bestridande av nödiga utgifter samt på liknande sätt underteckna utkvittering av värdepostförsändelser, postremissväxel eller bankcheck;

p) att å kommunalkontoret leda och fördela arbetet bland övriga anställda, i den mån detta icke sker genom antagna instruktioner eller av kommunalnämnden givna order;

q) att i allmänhet vara uppmärksam på köpingens rätt och hos kommunalnämnden anmäla, om han finner denna rätt hava blivit i ett eller annat avseende förnärmad eller densammas bevarande påkalla någon åtgärd samt

r) att i övrigt åt kommunalförvaltningen ägna uppmärksamhet och därmed taga den befattning samt utföra de övriga uppdrag, som av honom skäligen

kan krävas och ansvara för att kommunalkontoret påvilande arbete bliver i rätt tid utfört.

§ 7.

Instruktion för kommunalkassören.

Kommunalkassören åligger:

a) att mottaga inbetalningar till köpingens kassa, såväl vid uppbördsstämmor, som eljest;

b) att efter attest av den eller de vederbörande, respektive nämnder och styrelser därtill för varje år utsett, verkställa köpingens utbetalningar;

c) att för nämnda ändamål hålla kassan öppen varje helgfri dag å tider, som beslutas av kommunalnämnden;

d) att jämte kommunalkamreraren utkvittera till köpingen ankommande värdepost, postremissväxel eller bankcheck;

e) att på köpingens räkning i vederbörande bank å check, som jämte honom skall vara undertecknad av kommunalkamreraren, vid behov uttaga för dagen erforderliga medel;

f) att likvidera belopp överstigande 1,000 kronor med check eller postremissväxel, såvida ej influtna medel för dagen täcker större utgiftsbelopp;

g) att enligt av kassakontrollanten jämlikt fastställt formulär utställt intyg rörande dagens inkomster och utgifter, däruti inbegripet vad som uttagits å bank, varje eftermiddag å banken insätta överblivna medel i den mån dessa överstiga 500 kronor;

h) att då räkningar betalats för sjukvård ombesörja, att dessa i avskrift tillställas kommunalkamreraren;

i) att i enlighet med fastställda formulär föra erforderliga böcker och dylikt, varvid skola föras dels huvudräkenskaper, omfattande kommunalförvaltningens samtliga inkomster och utgifter, dels särskilda räkenskaper för varje nämnd eller styrelse, vilka senare räkenskaper skola omfatta särskilda konti, för varje anslagstitel i enlighet med årsstat eller särskilt fattade beslut;

j) att månadsvis till vederbörande nämnder och styrelser överlämna ställningsöversikt per föregående månads slut över under respektive nämnd eller styrelsers redovisning hörande räkenskaper;

k) att inom lagstadgad tid för varje nämnd eller styrelse verkställa årsbokslut med vad därtill hörer, upptagande samtliga inkomster och utgifter så ordnade, att erforderliga statistiska uppgifter därifrån lätt kunna erhållas;

l) att gemensamt med kommunalkamreraren inom föreskriven tid hava utfört det sammandrag av nästföregående års granskade räkenskaper, som kommunen är skyldig ingiva till kungl. statistiska centralbyrån;

m) att övervaka debitering och utskrivande av räkningar å vatten- och renhållningsavgifter; ävensom

n) att då beräknade inkomster, trots inkasseringsförsök, ej vederbörligen inflyta, hos vederbörande nämnd eller styrelse därom göra anmälan.

§ 8.

Instruktion för kommunalskrivaren.

Kommunalskrivaren åligger:

a) att inom laga tid och i behövligt antal exemplar upprätta debiterings- och uppbördslängder samt restlängder, ävensom ombesörja avskrifter av pensionsförteckning och vägfyrktalslängd;

b) att på grundval av mantalslängden varje år i vederbörlig tid komplettera mantalsregistret;

c) att inom föreskriven tid hava uppgjort den förteckning över personer vilka häfta för oguldna kommunalutskylder, varom uppgift skall lämnas till häradsskrivaren för uppgörande av kommunal röstlängd;

d) att föra liggare enligt fastställt formulär över sophämtnings-, kloakrensnings- och vattenavgifter samt biträda med utskrivning av räkningar därå;

e) att vara närvarande vid tid då kassan hålles öppen, inbegripet uppbördsstämmor, och därvid anteckna in- och utgående kassabelopp samt å utgående kvittenser med namnteckning bestyrka desammas annotering;

f) att i olika längder noggrant anteckna influtna skattemedel och pensionsavgifter samt uppgöra redovisning över grundavgifter;

g) att till kassören överlämna intyg enligt fastställt formulär rörande varje dess inkomster och utgifter, samt

h) att i övrigt biträda med det arbete å kontoret, som av honom kan fordras.

§ 9.

Instruktion för kontorsbiträden.

Kontorsbiträde åligger:

att efter kommunalkamrerarens anvisning deltaga i arbetet med renskrivning, kontrollräkning, registreringsarbete och andra förekommande göromål.

Motivering till förslaget.

Den till stöd för förslaget till reglemente anförda och av fullmäktige godkända motiveringen hade följande lydelse:

Den 2 oktober 1922 beslöt fullmäktige att köpingens — den borgerliga kommunens — kassaförvaltning skall centraliseras från och med 1923. Samtidigt uppdrogs åt undertecknade framkomma med förslag till ändringar av reglemente och instruktioner. Till fullgörande av detta uppdrag överlämnas härmed förslag till nytt reglemente för köpingens kommunala förvaltning, varuti ingå förslag till instruktioner för befattningshavarna.

Därjämte föreslås ändringar i de för de särskilda styrelserna gällande instruktioner, vilka senare förslag hänföra sig till att dessa styrelsers kassaförvaltning upphör.

Vidare uppdrogs åt oss, genom beslut av fullmäktige den 30 oktober 1922, inkomma med förslag till revision av de arvoden, som utgå till en del av fullmäktige valda innehavare av kommunala uppdrag. Jämväl därutinnan framställes förslag.

De kommunala uppgifter, som påvila en köpingskommun, sammanfalla i det närmaste med vad som därutinnan gälla för städer av motsvarande storlek. På grund därav möter ofta svårigheter, om kommunalförvaltningen bokstavligt skall utföras enligt föreskrifterna i förordningen om kommunalstyrelse på landet. Denna har nämligen icke undergått en sådan förändring, som bort påkallas av utvecklingen de senaste decennierna, med kommunalbildningar av sådan art, som exempelvis de nuvarande större köpingarna. Inom lagstiftningens ram har det dock varit möjligt, även för detta slag av kommunala enheter att få anordna det kommunala arbetet i huvudsak enligt de metoder, som tillämpas i städerna.

En punkt vilken varit omtvistad gäller det fall att om tjänstemän anställas, huruvida dessa kunna erhålla det ansvar för kassaförvaltningen m. m., vilket eljest kollektivt påvilar nämnder och styrelser.

Ifråga om kommunalnämndens ansvar för kassaförvaltningen eller kommunens medel erinras om att detta ansvar enligt § 56 icke sträcker sig längre än till de medel nämnden »*haft under sin förvaltning*». I den mån den beslutande myndigheten uppdragit förvaltningen av vissa medel åt annan, blir nämnden befriad från ansvaret. Beträffande uppbörden av kommunalutskylder stadgas i § 67, att denna »*förrättas av kommunalnämnden eller vissa dess medlemmar, såvida icke kommunalstämman (fullmäktige) finner skäligt att om tiden eller sättet för uppbörden annorlunda förordna*». Det senare ger tydligt vid handen att om fullmäktige fastställer en ordning, varigenom uppbörden

och upptagande av kommunens övriga inkomster ske på annat sätt, så bör nämndens ledamöter befrias från ansvaret.

I hälsovårdsstadgan föreskrives i § 5, att ifråga om förvaltningen och redovisning av de medel, som ställes till förfogande för hälsovårdsnämndens verksamhet, *gäller vad i kommunallagarna* finnes stadgat. Och för köping gäller hälsovårdsstadgan för rikets städer, vadan intet hinder möter att nämnda kassaförvaltning lägges under en kommunens gemensamma.

Beträffande *fattigvårdsstyrelse* gäller ock att ledamöterna av styrelsen ansvarar gemensamt för de medel, »*som styrelsen haft under sin förvaltning*» (§ 21 lag om fattigvården). I § 14 sista stycket av samma lag förekommer dock en bestämmelse, som synes alldeles kunna fritaga styrelsens ledamöter från ansvar för kassaförvaltning: »Fattigvårdsstyrelsen utser inom sig för varje år en kassaförvaltare, *därest ej kommunens förvaltning ordnas på ett sätt, som gör sådan kassaförvaltare obehövlig.*»

Att den beslutande myndigheten själv äger bestämma hur den vill att för särskilt verkställighetsbestyr utsedda styrelsers förvaltning skall ordnas, ligger i öppen dag. Det senare hänför sig för köpingens vidkommande till *gatu-, vattenlednings- och renhållningsstyrelserna.*

Byggnadsnämnden, pensionsnämnden eller brandstyrelsen ha icke hittills haft någon medelsförvaltning, utan har utbetalningar för dessa skett av kommunens allmänna kassa.

Om ordningen för nykterhetsnämnds arbete gäller enligt lag om behandling av alkoholister § 3, samma bestämmelser som för fattigvårdsstyrelse.

Härav skulle sålunda framgå att vederbörande nämnders och styrelsers medlemmar skola fritagas från ansvaret för den egentliga kassaförvaltningen efter beslutet av fullmäktige den 2 oktober 1922, om centralisering av kassan och tillsättande av avlönad kassör under tjänstemannaansvar, samt genom antagande av härigenom framlagda förslag till instruktioner. Det torde väl också vara orimligt begära att ledamöter av nämnder och styrelser skulle göras personligen ansvariga för medel, som de icke ha under sin förvaltning och där den beslutande myndigheten även hindrat vederbörande att själva anordna kassaförvaltningen som de önska.

Däremot kvarstår självfallet för nämnder och styrelser i regel ansvaret för de utgifter som göras, enär utbetalningarna skola grundas på vederbörligen attesterade räkningar. I instruktionsförslagen och reglementet har också detta betonats, särskilt därigenom att styrelserna skall för varje år utse personer med uppdrag att attestera räkningar. I den mån utgifterna hänföra sig direkt till kommunalfullmäktiges beslut, i laga ordning tillkomna, vilka vunnit laga kraft, torde attest under tjänstemannaansvar av fullmäktiges sekreterare vara tillfyllest. Detsamma torde kunna gälla beträffande dem som åtnjuta understöd i sina hem och hava detta kontinuerligt. Den som för styrelsens protokoll, bör utan vidare åligga, att för varje ändring, som styrelsen beslutar, rörande varaktigt understöd eller detsammas storlek, anteckna detta i en särskilt uppgjord förteckning över personer, varaktigt i sina hem understödda.

Så fort det emellertid blir fråga om anslags delvisa användning, såsom exempelvis i fråga om fastigheternas underhåll, erfordras attest i varje fall av vederbörande för ändamålet utsedd.

Kommunalnämndens uppgift att jämlikt § 38 F. K. L. hava överinseende, kvarstår jämväl. Beträffande kassaförvaltningen anse kommitterade detta överinseende bäst ordnas så att den ledande revisorn och ombud från nämnden obligatoriskt en gång varje månad verkställer kassainventering. Då revisionen numera sker till större delen under löpande år, torde det vara synnerligen lämpligt att den beslutande myndigheten är representerad

vid ifrågavarande kassakontroll. Därtill kommer att nämnda revisor i det slutliga arbetet med revisionen har nytta av det sålunda i förväg nedlagda arbetet. Kommittén förutsätter sålunda härutinnan samarbete mellan revisionen och kommunalnämnden, samt att den senare varje år utser ett eller två ombud för ändamålet.

Bil. II.

»Kungl. Maj:ts utslag på de besvär, landsfiskalen V. Forsselius i underdånighet anfört över Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Stockholms län den 31 december 1923 meddelade resolution i fråga om kommunalfullmäktiges i Sundbybergs köping beslut angående reglemente för köpingens kommunala förvaltning m. m.; i anledning av vilka besvär Kungl. Maj:ts befallningshavande efter vederbörandes hörande avgivit infordrat utlåtande den 4 juli 1924.

Givet i Regeringsrätten den 22 maj 1925.

Sedan kommunalfullmäktige den 2 oktober 1922 i princip antagit uppgjort förslag om centralisering av köpingens kassaförvaltning, beslöto kommunalfullmäktige å sammanträde den 18 december 1922 att med vissa ändringar antaga ett av särskilda kommitterade utarbetat förslag till »Reglemente för Sundbybergs köpings kommunala förvaltning» samt att godkänna en av de kommitterade till stöd för förslaget anförd motivering. Enligt reglementet skulle det egentliga kommunala arbetet utföras å ett kommunalkontor, varest skulle finnas anställda, bland andra, en kommunalkamrerare, en kommunalkassör och en kommunalskrivare. För dessa tre tjänstemän, vilka skulle tillsättas av kommunalnämnden, skulle gälla av kommunalfullmäktige antagna instruktioner.

Över kommunalfullmäktiges berörda beslut, varigenom nämnda reglemente antagits ävensom motiveringen därtill anförde klaganden besvär hos Kungl. Maj:ts befallningshavande under yrkande, att beslutet måtte upphävas, enär det stode i strid med bestämmelserna i förordningen om kommunalstyrelse på landet samt fullmäktige genom beslutets fattande överskridit sin befogenhet. Genom beslutet hade nämligen fullmäktige bundit köpingens nämnder och styrelser vid en arbetsordning och ett förvaltningssätt, varöver kommunalfullmäktige icke ägde beslutanderätt, samt i alla möjliga detaljer ingripit i dessa myndigheters och deras ordförandes görande och låtande, begränsat kommunalnämndens författningsenliga rättigheter och skyldigheter samt överfört från kommunalnämnden och till vissa tjänstemän kommunalnämnden åliggande förvaltnings- och expeditionsansvar.

Genom överklagade resolutionen utlät sig Kungl. Maj:ts befallningshavande sålunda: Enär beslutet att för köpingens kommunala förvaltning antaga ifrågakomna reglemente, vari förutsattes anställande i köpingens tjänst av, förutom nödigt antal kontorsbiträden, en kommunalkamrerare, en kommunalkassör och en kommunalskrivare, en var med de särskilda tjänsteåligganden, som i reglementet inrymda instruktioner närmare utvisade, icke finge anses innefatta annan åtgärd, än att kommunalfullmäktige till biträde åt kommunalnämnden och under dess överinseende stående, för särskilda verkställighetsbestyr utsedda styrelser eller personer ävensom åt övriga köpingens nämnder eller styrelser samt åt sådana ordförande i köpingens kommunala

institutioner, vilka enligt lag eller författning hade särskilda åligganden, anställt vissa tjänstemän med skyldighet för dem att vid det kommunala arbetets förrättande stå till dessa nämnders, styrelsers och ordförandes förfogande i den utsträckning och under det tjänstemannaansvar, som i det antagna reglementet bestämts, men härigenom det ansvar, vilket enligt lag eller författning åvilade vederbörande kommunala organ eller förtroendemän, icke kunde komma att inskränkas, funne Kungl. Maj:ts befallningshavande, att kommunalfullmäktige genom antagande av nämnda reglemente icke överskridit sin befogenhet samt att beslutet härom ej heller stode i strid med allmän lag eller författning, och bleve vid sådant förhållande besvären lämnade utan bifall.

Hos Kungl. Maj:t fullföljer klaganden sin förut i målet förda talan.

Kungl. Maj:t har i nåder låtit Sig föredragas ovan berörda besvär; och enär enligt § 51 i förordningen om kommunalstyrelse på landet ordföranden i kommunalnämnden äger antaga och entlediga de biträden, som vid utförande av honom enligt samma paragraf åliggande göromål kunna befinnas nödiga,

samt enligt 20 § i lagen om fattigvården de tjänstemän, som erfordras för att utföra något eller några av de göromål, som enligt samma lag åligga fattigvårdsstyrelsens ordförande, skola anställas av fattigvårdsstyrelsen,

men tjänstemännen å det uti ifrågavarande reglemente upptagna kommunalkontor, vilka enligt samma reglemente skola lämna biträde vid eller utföra göromål, som enligt nämnda författningsrum åligga kommunalnämndens eller fattigvårdsstyrelsens ordförande, skola utses av kommunalnämnden,

ty och som vid sådant förhållande kommunalfullmäktige genom antagande av nämnda reglemente överskridit sin befogenhet,

finner Kungl. Maj:t lagligt att, med ändring av Kungl. Maj:ts befallningshavandes resolution, undanröja kommunalfullmäktiges överklagade beslut. Det länder vederbörande till underdånig efterrättelse.

Under Kungl. Maj:ts sekret:

(L. S.)

Carl Edelstam.»

Bil. III.

Härmed ingives följande motion till Kommunalfullmäktige.

Regeringsrättens utslag den 22 maj 1925 ifråga om det kommunala förvaltningsreglementet ger ingen klarhet om huru förvaltningen lagligen skall ordnas i ett samhälle av Sundbybergs köpings karaktär och storlek. Utslaget säger icke att vad som passade en liten landskommun på 1860-talet, med kommunalnämnden som den enda egentliga förvaltningsmyndigheten och med ordföranden, som den arbetande ledamoten, ovillkorligen skall vara lämpligt för en köping av Sundbybergs storlek och med dess mångskiftande uppgifter. Säkerligen veta regeringsrättens ledamöter, lika väl som socialdepartementets föredragande, bättre.

Sålunda har intet anförts om kassaförvaltningen och ansvaret för medelsförvaltningen, ehuru detta torde ha varit kärnpunkten i klagandens framställning. Intet har heller sagts om med kommunalnämnden sidoordnade

förvaltningsmyndigheters ställning rörande reglementets efterlevnad. Dit höra hälsovårdsnämnden, styrelsen för kommunala mellanskolan och den nytillkomna barnavårdsnämnden.

Att kommunalfullmäktige äger befogenhet uppdraga åt särskilda styrelser att ombesörja alla uppgifter, utom de bokstavligt i kommunalförordningen omnämnda, framgår av utslaget.

Endast i två fall har reglementet angivits såsom felaktigt och därför blivit upphävt. Kommunalnämndens ordförande, som vid författningens tillkomst antogs kunna utföra allt arbetet, äger om biträde behöves, anställa sådana, men endast för kommunalnämndens räkning och kommunalnämnden får icke anställa personal för fattigvårdsstyrelsens. Detta är hela innehållet.

På grund härav är frågan om en köping äger befogenhet att ordna sin förvaltning på ett ändamålsenligt sätt lika svävande som förut. Ett yttrande i en kungl. proposition år 1919, nr 278 — återgivet i kommunalfullmäktiges protokoll den 26 februari 1923 sid. 18 — att köpingskommuner ägde ordna sin förvaltning lika nöjaktigt som en stad, har också blivit grundligt desavuerat genom regeringsrättens nu giva utslag.

Om klaganden, med sin bristande erfarenhet om förvaltningsarbetet i den borgerliga kommunen, känner sig tillfredsställd med den decentraliserande oreda, som skapas genom försök att efterleva utslaget, kunna kommunalfullmäktige tydligen icke göra det. Som bevis därpå åberopas fullmäktiges utförliga yttrande förenämnda 26 februari sid. 13 t. o. m. 18.

Att länsstyrelsen i Stockholms län visat sig förstå hur de stora kommunerna behöva ordna sin förvaltning, framgår dels av att reglementet för Sundbyberg fastställts och dels därav att ingen åtgärd vidtagits mot andra kommuner, vilka bestämt sin ordning för förvaltningen efter nutidens behov.

Regeringsrättens utslag kan tydligen icke förstås på annat sätt än att det anses att en köping av Sundbybergs storlek och karaktär bör ombildas till stad. Därför bör den frågan närmare prövas av fullmäktige. De olägenheter man fruktar av en sådan ombildning hänföra sig till högre förvaltningskostnader. Med hänsyn tagen till såväl att varje hädanefter nytillkommande stad obligatoriskt lägges under landsrätt, som ock att fullt arbete kan krävas av den som står i spetsen för stadsstyrelsen, torde en sådan fruktan vara ganska ogrundad.

Fördelarna bestå i en fast organiserad förvaltning, befrielse från vägskatteskyldighet och erhållande av del av bilskattemedlen. Vad vägskatten betyder framgår därav att enligt 1924 års vägfyrktalslängd hade köpingens skattskyldiga 320,021 fyrkar varå vägskatt debiterades med 38,402 kronor. År 1925 har antalet fyrkar ökats med över 20,000 varför vägskatten efter 12 öre per fyrk detta år debiteras med cirka 41,000 kronor.

En annan lösning av frågan, grundad på regeringsrättens utslag, kunde finnas på så sätt att till ordförande i kommunalnämnden och fattigvårdsstyrelsen utsåges en fullt avlönad person, vilken då kom att inneha även det formella ansvaret. Denne kunde av övriga ovan nämnda styrelser och nämnder antagas till utförande av i kommunalkamrerarens instruktion föreskrivet arbete.

Däremot talar emellertid, att om det viktigaste arbetet skulle utföras av en på dylikt sätt vald person, de politiska synpunkterna komme att spela in vid valet. Det komme i varje fall alltid att anses så.

Att förfara på sätt utslaget bokstavligen angiver synes uteslutet, med undantag för fattigvårdsstyrelsens tjänstemän, vilka redan utsetts av styrelsen. På vilket sätt kommunalnämndens ordförande skulle kunna tillsätta nämndens andel i *en* befattningshavare, vilken utför arbetet för ett 10-tal nämnder och styrelser är omöjligt att utspekulera. Sådant arbete utföres nämligen av

kommunalkontorets personal för stämman, fullmäktige, kommunalnämnden, hälsovårdsnämnden, barnavårdsnämnden, valnämnden, fattigvårdsstyrelsen och sjukvårdsstyrelsen samt stundom även för vissa andra styrelser. Förfrågningars besvarande hänför sig till alla möjliga ämnen, men i regel icke mest inom kommunalnämndens verksamhetsområde. Det kunde måhända tänkas att övriga nämnder och styrelser uppdroge åt kommunalnämndens ordförande att utse befattningshavare för deras räkning, men dels strider detta mot förnuftiga demokratiska principer och dels förutsätter det kvalifikationer hos nämndsordföranden, vilka i allmänhet saknas. I varje fall äga nämnder och styrelser makt att vägra gå med på en sådan ordning och då är den vägen lagligen stängd.

Efter motion av köpingens ombud vid Svenska stadsförbundets kongress 1924 uppdrog kongressen »åt styrelsen att vidtaga de åtgärder, som må finnas lämpliga, för tillvägabringande av tidsenliga författningsbestämmelser rörande kommunal tjänstemannaorganisation inom stadssamhällen, för vilka förordningen om kommunalstyrelse på landet äger tillämpning». Det kan dock dröja länge innan behövliga lagändringar kommit till stånd.

En eventuell inkorporering med Stockholm kan ligga långt fram i tiden. Där är det icke ensamt köpingen som bestämmer, även om en och annan, som tidigare ej velat vara med om inkorporering, nu på grund av för tillfället lägre skatter i Stockholm, ändrat mening. Från Lidingö visas ju exempel på, att ehuru staden inlett underhandlingar med Lidingö köping om inkorporering av köpingen den senare likväl i år begärt stadsrättigheter, vilken begäran redan tillstyrkts av länsstyrelsen.

Då stadsformen medför uppenbara fördelar för Sundbyberg och jämväl underlättar möjligheten att med köpingen införliva närliggande samhällen, såsom Lilla Alby och Duvbo få vi yrka,

att kommunalfullmäktige uttalar sig för Sundbybergs köpings ombildning till stad och för vinnande av detta syfte uppdrager åt en kommitté, bestående av tre ledamöter, att hopbringa det material och verkställa den utredning för övrigt, som erfordras för sökande av stadsrättigheter och med skyldighet att så fort möjligt är inkomma till kommunalfullmäktige med förslag i frågan.

Sundbyberg den 4 juli 1925.

G. W. Källman.
Kommunalstämmans ordförande.

A. Salomonsson.
Kommunalfullmäktig.